

Petdesetemu in prihodnjim *Seminarjem* na pot

Slovenščina je bila v svojem dosedanem obstoju dostikrat pred zelo usodnim vprašanjem, kaj se bo z njo zgodilo v prihodnje. Pogosto se je to povezovalo predvsem s skrbjo za slovenski jezik in nekim občutkom ogroženosti. Vendar tema – prihodnost – **50. seminarja slovenskega jezika, literature in kulture (SSJLK)** nikakor ni bila mišljena v »narodnoobrambnem« smislu, ampak predvsem kot trezen razmislek glede položaja slovenščine v slovenskem (zelo aktualen je npr. položaj slovenščine na slovenskih univerzah) in širšem svetovnem prostoru. Obenem je Seminar pri svoji 50. obletnici tudi pred vprašanjem, kaj nas čaka naslednjih 50 let.

A prihodnost, če »fenomenološko gledano sploh obstaja«, kot piše eden izmed avtorjev prispevka v tem zborniku, je predvsem načrt. Zato tema nikakor ni bila izbrana zaradi sanjanja o lepi ali manj lepi prihodnosti, zasnovana je kot resno vprašanje, kaj je bilo, kaj je in tudi kaj bo v prihodnje z našim jezikom, literaturo in kulturo. Prihodnosti ne smemo jemati črnogledo. Ne nazadnje v slovenščini načeloma ni temne prihodnosti, bodočnosti. Vsako leto konec junija, na začetku poletja pride v Ljubljano na Seminar stotina znanstvenikov, bodočih znanstvenikov in raziskovalcev, soustvarjalcev slovenskega jezika, literature in kulture. In večina teh »tujcev«, ki po 2 oz. 3 tednih postanejo »domačini«, že od prvega dne Seminarja prinaša neko svežino, navdušenje, z optimizmom zre v prihodnost *slovenskega jezika, literature in kulture*. Vsaj v »seminarskem« poletnem času smo, tudi sicer čedalje manj stereotipno zamorjeni, slovenisti znanilci veselja, pozitivne energije, ki se prenaša nazaj in jo oplojeno z novim znanjem vračamo udeležencem.

Toda zakaj potem pogosto slišimo v javnosti tako ostro kritičnost do slovenščine in tudi slovenistov, zakaj sploh obstaja danes nezaupanje v razvoj, življenje in preživetje slovenščine? Prav gotovo ni težava jezik in njegovo preživetje. Moramo se strinjati z besedami jezikoslovca Marka Stabeja, ki postajajo prevladujoče tudi v širšem slovenskem prostoru, da se slovenščini ni še nikoli godilo tako dobro kot v zadnjih dveh desetletjih, dosegla je svojo dokončno državno, tudi evropsko(unijsko) potrditev, razvija se na vseh področjih, tudi jezikovnotehnološko. Če se ozremo na delovanje Seminarja, ki ni bil v teh letih prekinjen niti v času osamosvojitvene vojne – takrat so ga samo skrajšali –, vidimo samo pozitivno smer, neverjetno veselje in voljo do življenja. Tudi finančna kriza in veliko zmanjšanje sredstev ga je le okrnilo s 3- na 2-tedenski Seminar, nikakor pa ne prekinilo. In tako je doživel svojo 50. izvedbo.

Sam izbor **predavanj** je bil narejen z mislijo na razvoj slovenskega jezika, literature in kulture ter vključevanje različnih usmeritev, strok, predavateljev različnih starosti, različnih znanstvenih stališč, kritičnega in znanstveno utemeljenega pogleda. Moč in svetla prihodnost slovenskega jezika sta lahko le v raznolikosti in mozaičnem dopolnjevanju stališč, različnih pogledov, bistveno je, da se pogovarjamo, sodelujemo, čeprav smo včasih drug drugemu z zelo različnimi pogledi in usodami naporni. Vsak predavatelj, ki je v tem zborniku dodal svoje misli in izsledke raziskovanj, je dopolnil to 50. zgodbo, ki je samo nadaljevanje iz študijskega leta 1964–1965; takrat so bila prelomna leta, bilo je tri leta pred nasilno zatrtjo in tudi grozljivo »gorečo«, praško pomladjo, republika Slovenija je bila del Jugoslavije, ki je takrat vseeno bila na svetlejši strani vzhodne stene. Tudi o tem preteklem seminarskem času bodo oz. so več v tem zborniku napisali neposredni udeleženci tistega časa.

V zborniku smo želeli izpostaviti aktualno literarno in jezikoslovno vedo na matičnem Oddelku za slovenistiko, (z)družiti ljubljansko slovenistiko in slavistiko – sestrski stroki –, poleg ljubljanske drugo najstarejšo slovensko, mariborsko slovenistiko, k temu pa smo dodali še eminentne znanstvenike, ki so zelo vplivni v slovenskem prostoru in širše. Tudi v okviru **parade mladih** smo želeli zasledovati aktualno raziskovanje in v razvoj ter mladost usmerjeno raziskovalno dejavnost mladih znanstvenikov (mimogrede: ob 40-letnici je bila pod predsedstvom prof. dr. Marka Stabeja uvedena parada mladih, kjer vsako leto ponudimo priložnost vsaj trem mladim predavateljcem). Skratka, Seminar je tudi letos usmerjen v svetlo prihodnost.

Kot se za obletnico spodobi, ima ta Seminar tudi nekaj posebnosti, naj omenimo samo dve: 1. posebno poglavje te monografije so prispevki s **konferenco**, ki je organizirana v okviru letošnjega jubilejnega Seminarja, kjer smo zbrali sloveniste s celega sveta; konferenco je s svojim prispevkom uvedla zasl. prof. dr. Ada Vidovič Muha. Prispevki mnogih udeležencev konference pričajo o njihovem trudu za slovenščino v svetu, ki jo sami kot večinoma nematerni govorniki slovenščine z veliko energije, lahko rečemo z neizmerno ljubeznijo, razširjajo v svojih deželah širom po svetu (seveda ob pomoči naših lektorjev slovenskega jezika); 2. literarni večer smo prvič premaknili iz Ljubljane v Prekmurje, od koder bodo duhovno obogateni seminaristi odšli predvsem s spomini na ne samo kulinarična doživetja.

Posebej pa je v tem zborniku treba izpostaviti tudi uvodne misli akad. prof. dr. Matjaža Kmecla in prof. dr. Martine Orožen, ki s pogledom iz preteklosti dodajata svoje izkušnje in iskrive misli tudi za prihodnje delovanje našega Seminarja.

Drage kolegice seminaristke, kolegi seminaristi, sedanji, sedanje in bivši, bivše! Hvala Vam vsem, predavateljem, lektorjem, študentom, tudi samo udeležencem predavanj, in bralcem seminarskega zbornika, za vsa seminarska poletja v Ljubljani, za Vaš nalezljivo pozitiven odnos do našega skupnega jezika, literature in kulture. Za konec lahko samo skupaj obljubimo, da bomo vsako leto še naprej delali po načrtani poti za ta in tudi prihodnji trenutek v slovenskem jeziku. Upam, da s še večjo podporo vseh podpornikov – od Ministrstva za izobraževanje, znanost in šport RS, Urada Vlade RS za Slovence v zamejstvu in po svetu, Filozofske fakultete, Univerze v Ljubljani, Mestne občine Ljubljana, Javne agencije za knjigo RS do slovenskih podjetij (Nove Ljubljanske banke, Rika oz. Ustanove patra Stanislava Škrabca in Krke) –, ki so se letos pridružili konkretni podpori 50. seminarja slovenskega jezika, literature in kulture. Pot se je namreč šele zares začela, šarmantno sivi, zreli Seminar še samozavestneje stopa na svojo nadaljnjo vsekakor svetlo pot.

Hotimir Tivadar,
predsednik 50. SSJLK